

Коваленко Є.В.

м. Київ, Україна

аспірант, викладач кафедри міжнародного права ННІМВ НАУ

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У наш час, коли комп'ютерні і мережеві технології з кожним днем переходять на новий технологічний рівень розвитку, Інтернет та інформація, що в ньому міститься, стали невід'ємною частиною життя сучасного суспільства.

На сьогодні існує чимало проблем, пов'язаних з порушенням прав на використання об'єктів інтелектуальної власності в Інтернеті. Однією з причин вказаного є полегшення доступу до цих об'єктів через поширення комп'ютерних комунікацій, що могло б бути виключно позитивним явищем, адже надало нові можливості для розвитку і доступу до освіти, духовного, культурного та інтелектуального розвитку. Проте, користувачі мережі Інтернет далеко не завжди обмежуються правомірними цілями, і дедалі частішають випадки зловживання комп'ютерними комунікаціями і порушення прав осіб в Інтернеті.

Необхідно зауважити, що Інтернет є загальнодоступним інформаційним простором глобального характеру, котрий не має єдиного централізованого керування, єдиного власника та відокремленого майна, і саме цим ставить під загрозу авторські та суміжні права.

Однак, як показує практика останніх подій у світі, порушення та зловживання у сфері інформаційно-комунікаційних технологій не обмежуються лише авторськими та суміжними правами. Дедалі частіше доводиться говорити про загрози національній безпеці держав через використання різного роду кібератак. Проте, їх технічні особливості та анонімність створюють можливості для уникнення відповідальності за скоєні порушення. Це, у свою чергу, послаблює

можливості законодавчого регулювання даної сфери та судового захисту прав, порушених за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології можуть використовуватися задля влаштування масових порушень в Інтернеті, наприклад, кібератаки на захищені сервери з метою вилучення конфіденційної інформації, що може призвести до загрози національній безпеці держав. Часто при такого виду порушеннях економічні мотиви переплітаються з політичними і інколи дуже важко прослідкувати що ж є першопричиною конфлікту. В даному контексті важливо звернути увагу й на те, що інформаційні технології стають небезпечним знаряддям і в руках терористичних та інших злочинних угруповань, і наслідки від таких кібератак можуть призводити до справжніх соціальних колапсів.

На думку українського вченого В.Ф. Антипенко, дану проблему необхідно розглядати у комплексі соціально-політичних, економічних та культурних проблем держав третього світу. Як зазначає у своїй монографії В.Ф. Антипенко: «предметом глобального терористичного конфлікту, тобто тим, з приводу чого відбувається протистояння, є ресурси та контроль над ними, території, доступ до технологій, благ цивілізації» [2, с. 230]. І саме використання інформаційних технологій як знаряддя боротьби у глобальному терористичному конфлікті є ще однією актуальною проблемою у наш час.

Необхідним у даній ситуації, на нашу думку, є активний пошук шляхів вирішення проблем у сфері інформаційно-комунікаційних технологій на міждержавному рівні, причому із залученням якнайширшого кола держав. Важливо впроваджувати додаткові механізми, спрямовані на вдосконалення правового регулювання використання інформаційно-комунікаційних технологій в Інтернеті у менш розвинених державах, у т.ч. державах «третього світу». Одним із найбільш ефективних механізмів має стати інститут кримінальної відповідальності держави, адже уряди багатьох держав, маючи контроль над сферою інформаційно-комунікаційних технологій всередині своєї держави,

можуть використовувати їх у власних корисливих цілях. І саме завдяки інституту кримінальної відповідальності держави світове співтовариство матиме змогу притягти до відповідальності держав-порушників [1, с. 490].

Зважаючи на стрімкий розвиток інформаційних технологій за останні десятиріччя, зрозумілим є той факт, що такий розвиток супроводжується певними проблемами у правовому регулюванні використання цих інформаційних технологій. Неправомірне використання мережі Інтернет може завдати як відносно незначних збитків (наприклад, у разі порушення авторського та суміжних прав шляхом незаконного розповсюдження аудіо- чи відеоматеріалів), так і більш серйозних (кібератаки на захищені сервери з метою вилучення конфіденційної інформації, що може призвести до загрози національній безпеці держав тощо). У перспективі вони можуть стати загрозою для усього людства. Вже зараз активно використовуються такі терміни, як «кібератака», «кібервійна», «інформаційна війна», що тільки підкреслює гостроту проблеми. У даному контексті вважаємо, що ефективним засобом боротьби з описаними правопорушеннями може стати притягнення до відповідальності порушників через інститут кримінальної відповідальності держави задля недопущення використання інформаційно-комунікаційних технологій у корисливих, неправомірних цілях.

Список використаних джерел:

1. К.А. Важна. Концепція кримінальної відповідальності держави у доктрині міжнародного права // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 56. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013. – С. 485-491

2. Міжнародна криминологія: досвід дослідження тероризму / В. Ф. Антипенко. – Одеса : Фенікс, 2011 . – 317 с.